

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 16 grudnia 2009 r.

**Pan ppłk SG Jan Talkowski
Komendant
Placówki Straży Granicznej
w Białowieży**

LBI- 410-021-04/2009
P/09/149

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Placówce Straży Granicznej w Białowieży, („Placówce”) funkcjonowanie kontroli ruchu osobowego na przejściu granicznym w Białowieży po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 7 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo uchybień, ocenia funkcjonowanie kontroli ruchu osobowego na przejściu granicznym w Białowieży.

Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 grudnia 2008 r.², przejście graniczne w Białowieży dla międzynarodowego ruchu osobowego pieszego i rowerowego (zwane dalej „przejściem”) było czynne w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰ w okresie od 1 października do 31 marca, zaś w godzinach od 8⁰⁰ do 20⁰⁰ od 1 kwietnia do 30 września.

Z uwagi na charakter przejścia oraz zmniejszenie o 73,5% natężenia ruchu po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen (w 2007 roku granicę na przejściu przekroczyło 12.536, a w 2008 roku 3.319 osób, tj. średnio dziennie - odpowiednio - 34 i 9 osób), nie zorganizowano na nim drugiej linii kontroli, o której mowa w art. 2 pkt 12 w związku z art. 7 ust. 4 i 5 rozporządzenia (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego

¹ o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”,

² w sprawie ogłoszenia przejść granicznych, rodzaju ruchu dozwolonego przez te przejścia oraz czasu ich otwarcia (M. P. Nr 97, poz. 854),

i Rady z dnia 15 marca 2006 r.³ oraz nie wydzielono stanowisk odpraw dla osób korzystających ze wspólnotowego prawa do swobodnego przemieszczania się (art. 9 ust. 1 i 2 kgS).

Infrastruktura przejścia, systemy informatyczne oraz wyposażenie Placówki w sprzęt specjalistyczny zapewniały funkcjonariuszom Straży Granicznej warunki do realizacji zadań w zakresie kontroli granicznej ruchu pieszego i rowerowego. Przy czym:

- sprzęt specjalistyczny był sprawny technicznie, poza 2 monitorami skażeń radiometrycznych EKO-S, których nie wykorzystywano od 1 czerwca 2009 r. (ze względu na brak baterii) i ostatecznie wycofano z eksploatacji. W tym czasie dysponowano indywidualnymi sygnalizatorami promieniowania Gamma oraz monitorami skażeń radiometrycznych EKO-C, promieniowania Gamma PM 1401GN i sygnalizatorem mikroprocesorowym PM 1401,
- specjalistyczne urządzenia kontrolne (2 monitory skażeń radiometrycznych EKO-C), zostało przekazane do wzorcowania po 56 dniach od upływu terminu ważności legalizacji i poza przejściem były 30 dni,
- dla 10 z 11 urzędzeń założono książki urządzenia wg wzoru określonego w załączniku Nr 4 do zarządzenia Nr 8 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 23 marca 2006 r.⁴ (nie założono książki dla 1 z 3 sygnalizatorów promieniowania Gamma), ale dla sygnalizacyjnych urządzeń radiometrycznych i urządzeń pomiarowych prowadzono je nierzetelnie. Mimo obowiązku określonego w § 15 ust. 2 tego zarządzenia, w książkach nie było danych o stanie technicznym, eksploatacji, a w przypadku monitorów EKO-C także o wzorcowaniu urządzeń.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie przez Placówkę obowiązków wynikających z przepisów kgS, w tym:

- przeprowadzanie szczegółowych odpraw obywateli państw trzecich w zakresie określonym w art. 7 ust. 3 kgS,
- sprawdzanie spełniania przez obywateli państw trzecich warunku wjazdu (określonego w art. 5 ust. 1 pkt c kgS) w zakresie ilości środków potrzebnych na utrzymanie i czasu podróży na terenie państw członkowskich Schengen. Dla prawidłowej realizacji tego zadania, funkcjonariusze Placówki mieli dostęp w sieci intranetowej Straży Granicznej

³ ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granicę (kodeks graniczny Schengen; Dz. U. UE. L.06.105.1 ze zm.), zwany dalej „kgS”,

⁴ w sprawie kontroli przewozu przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych, materiałów promieniotwórczych, środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych (Dz. Urz. KG SG Nr 2, poz. 8 ze zm.), zwanym dalej „zarządzeniem KG SG”,

do danych o kwotach referencyjnych wymaganych przez poszczególne państwa do przekroczenia ich granic zewnętrznych,

- wydanie 2 decyzji o odmowie wjazdu w przypadkach określonych w art. 13 ust. 1 kgS oraz w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r.⁵. W decyzjach wskazano przyczyny i podano uzasadnienie odmowy wjazdu, a cudzoziemcom wręczono informację o punktach kontaktowych uprawnionych do działania w ich imieniu. Informacje takie były opracowane w 10 językach, jednak zawierały nieaktualne adresy lub numery telefonów 4 z 8 instytucji (1 grudnia 2009 r. dane zostały zaktualizowane).

Na przejściu była informacja o celu i procedurze przeprowadzania szczegółowej odprawy granicznej wobec obywateli państw trzecich, tylko że w 19 z 23 języków urzędowych UE, co naruszało normy zawarte w art. 7 ust. 5 kgS. Nie było takiej informacji w języku bułgarskim, irlandzkim, maltańskim i rumuńskim.

Przy kontroli ruchu granicznego Placówka współpracowała ze służbami Urzędu Celnego w Białymstoku, według zasad ustalonych w stosownym porozumieniu.

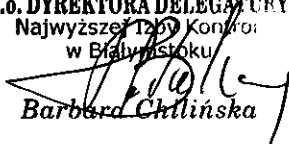
Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Niezwłoczne przekazywanie do okresowego przeglądu urządzeń wymagających legalizacji.
2. Prowadzenie ksiąg urządzeń radiometrycznych zgodnie z wymogami § 15 ust. 2 zarządzenia KG SG.
3. Zapewnienie dostępu do informacji o celu i procedurze szczegółowej odprawy granicznej we wszystkich językach urzędowych UE.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Komendanta w terminie 30 dni od daty otrzymania wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Panu Komendantowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁵ o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694 ze zm.)

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku

Barbara Chylińska